

Lehetünk patrióták

Bálint Sándortól tanultam: A pogány Rómában az évkezdetet Janus tiszteletére kicsapongásokkal ülték meg. Ennek helyére rendelte az Egyház Jézus körülmetélésének ünnepét. A hejgetés, hégetés, másként az urálás az újévköszöntésnek sajátos, moldvai megnyilatkozása. Szilveszter estéjén és újév hajnalán a falu ostort durrogató legényei házról-házra járnak: „*Jóestét kívánunk a házigazdának és a gazdasszonyának, együtt minden családjának. Jelen szavainknak küs üdőt adjanak. Jó testvéreink, erőst szépen kérjük, tessék meghallgassák. Rebegő nyelvünköt a szárnyára eresztjük, előbb szemünket égre terjesztjük. Újat várunk, áldást a szép társaságra, annak pedig minden ő tagjára. És kis ostorokkal nagyon pakkantsatok, és a szájtokból vígan áldjátok. Hahó.*”

Testvéreim! Karácsony éjjelén zsidó pásztorok mentek Jézushoz. Az elmúlt vasárnap neve pedig Urunk megjelenése. Hogy-hogy? Hát egy héttel korábban, Karácsonykor nem jelent meg? Az nem számos. Mert akkor csak zsidóknak jelent meg. Csak az, ha a nem-zsidóknak is megjelenik, a népeknek, a pogányoknak, a nagyvilágnak. Ezt a gondolatot Szent Ágoston dolgozta ki a negyedik század elején, amikor az akkori Római Birodalom megkereszteltjei már mind nem zsidók, hanem a valamikori pogányok voltak. Mire jutott Jézus ezekkel a megjelenésre már méltó pogányokkal, erről elmélkedem már egy éve a Babér utcai templomban. Nem mondom el nektek. Gyertek oda, ott megtudjátok.

Helyette azt mondom el nektek, hogy megkeresett valaki december ötödike tárgyában. Ezt válaszoltam neki. A tény – tény. S a magyarázata? Az, hogy nem érdekes, és nem érdemes elmenni a szavazóhelyiségbe. Miért? Mi az érdekes? Hát az, hogy nekünk jobb legyen. Mennyivel jobb? A lehető legtöbbel. Ma kb. az emberiség 15%-ának jobb, mint nekünk, 85%-ának meg rosszabb. Nem jó ez az arány. Nőjön az első szám, fogyjon a második. Senkinek se legyen jobb, mint nekünk. S ki bánja, ha mindenkinek is rosszabb lesz, mint nekünk.

Nincs, kérem, 15 millió magyar. Van a csonka országban tízmillió *polgár*, aki gazdagabb akar lenni. A Trianonban elcsatolt három és fél millió magyarból határainkon kívül él, megmaradt még kettő és fél, s a hatmillió nem-magyarból lett a 85 év alatt nagyjából tizenötmillió nem-magyar. A két és fél millió megmaradt magyar is azt akarja, hogy jobb legyen nekik. Ez a fajta, ez a *polgár* állandóan fogy és fogy. Fogyásra van ítélve. Elfogy. Talán századunk végére, talán egy kicsit később. *Funar* röhög: az erdélyi magyarság nem akar szülni. Helyette azt akarja, hogy jobb legyen neki. Folytathatja röhögését: a csonka ország magyar sem akar szülni; az is csak azt akarja, amit az erdélyi. Hogy jobb legyen neki. Ez a hitük, reményük és szeretetük. Ebbe a krédóba lettek beavatva. Már akkor, amikor *megöntötték a bubát*.

Majd helyünkre áll, akinek nem ez a hite. Nem ez, hanem a házas hűség, hanem a gyereknevelés, hanem az élni akarás. Aki meg ezekre tenné életét, még el is tud menni a szavazóhelyiségbe. Vagy ő sem megy el, mert tudja, hogy ha elmegy, ha nem, ő mindenképpen továbbadja az életet. Mindenképpen. Hogy nő-e a nála gazdagabbak száma, vagy fogy-e – nem érdekes neki. Nem, mert tudja, hogy akármekkora is a kenyér, annyifelé kell azt osztani, ahányan vagyunk. Anyának, apának, nagyszülőknek, s a pulyáknak is, ahányan vannak, annyinak. A kenyér mindig marad osztható, akármennyien ülnek is asztalhoz. Reggel is, délben is meg este is. Kisebb a darab? Ha kisebb, össze-

húzzák a nadrágszíjat; egy likkal beljebb. A testvéremet nem adom azért, hogy kövérebb lehessenek. „Melyiket adnád a többért testvéreid közül??” – kérdezte anyám, amikor keveselltünk valamit.

Valamilyen nyelven csak beszélünk. Apánk nyelvén, anyánk nyelvén. A meg nem született gyerek semmilyen nyelven sem beszél. A lengyeleknek 150 évig nem volt házájuk. Csonka sem, trianoni sem. S harminc-negyven millióan ennek ellenére is beszélnek nyelvüket. Miért? Mert „*halat a Visztula, s lengyel asszony gyermeket ad örökre, s nincs ott halál, ahol dalolni és szülni tudnak*”. Hegyeli Attila írja Moldvából: „*Istenre figyelő lélekkel, moldvai csángó testvéreink iránti szeretettől vezérelve, arra biztatom minden szomorú szívű magyar testvéremet, hogy alázatos szívvel tanuljunk tőlük, hisz csendes elzártságukban, a megmaradásért vívott névtelen harcukban olyan értékeket birtokolnak, mely az egész magyar nép újjászületésének alapja. Ők szeretik az Istent, sokszor naponta kétszer is elmennek a templomba imádkozni. Szeretik egymást, szeretik a gyermekeket, így nem ritka a 8–10 gyerekes család sem ott. Vidámak, tüzesen táncra, dalra szívesen perdülnek. Életigenlésük és életerejük engem mélységesen megindít. Azt javaslom, hogy egy-egy város, település, iskola vállaljon testvértelepülésként, testvériskolaként egy-egy moldvai falut, települést. Menjünk el közéjük, vásároljunk, építsünk nekik iskolákat, kollégiumokat. Fogjunk össze, és alapítsunk egy komoly iskolahálózatot moldvai csángó testvéreink számára. Ez legyen a mi mindent elsöprő Igenünk az elhalkuló, tétovázó Nemekkel szemben.*”

A többet birtokolni akarás, a pénzszeretés evangéliuma nem jóhír, nem örömhír, hanem halálhír. „*Aki kihull, megérdemelte, az ocsút az idő nem szánja. Aszott nemzetek, hullt világok, Törtételek miasmás vágya halálra valók, nem kár értük.*” Elsiratni azért szabad a holtat, a kihalt nemzetet is. „*A sírt, hol nemzet süllyed el, népek veszik körül, S az ember millióinak szemében gyászkonny ül.*” Nekem testvérem a mohamedán is, testvérem az is, aki a Bruderhofban él, bár szót sem értenek magyarul. És testvérem a moldvai csángó, aki ómagyar nyelven beszél, s nehezen, de azért értem, amit mond. Nehezen, de azért értem, amit mondok. Testvérem bizony, aki naponta kétszer is elmegy a templomba. Mert az Isten akaratának teljesítésére, az istennektetszésre szavaz ő. Akkor is, ha otthon maradna szavazáskor, meg akkor is, ha elmegy.

Az öreg pásztor maholnap elkezd 87. életévét, s hamosan nem látja már a csúfságot-gyalázatot, amit csinál magával a pénzszeretés, a többet birtokolni akarás Mamonját imádó népe. S azokat sem fogja már látni, akik elmennek napjában kétszer is a templomba, hogy megfürödjenek az élet Istenében, aki bizony azért indított minket el az evolúció láncán, hogy továbbadjuk az életet. Nem azért, hogy befördítsuk a címert. A családet, a nemzetét. S ha befördítjük, akkor lép helyünkre más. S ha nem is lesz már többet magyar, a helyére álló, a más nyelvű nép sem lesz azért – néma. Az is elmondja majd kedvesének, hogy *szép vagy*, meg azt, hogy *szeretlek*. Vagy lesz köztük olyan is, aki magyarul fogja mondani? Istennek jó lesz az is. Minden nyelvet szeret, amely az élet igenjét, az örök élet nélkülözhetetlen kezdetét, magát az életet énekli.

S ha nem lenne többé, aki magyar nyelven szól, majd lefordítják az *Eső Virág András*, a *Vang-An-Si*, a *Zsoltár gyermekhangra* című verseket, mert megmarad minden ének, amely Istenből született. Meg azt, hogy „*karácsonyi*

rege, ha valóra válna, igazi boldogság szállna a világra. Nem volna más vallás, nem volna csak ennyi: az Istent imádni, és egymást szeretni”. Ami evangélium, az nem felejtethető el. Bár zsidóul szólott Jézus ajkán, s a zsidók elfelejtették. De akik nem ejtettek tömjénszemet, akik a hüvelyében hagyták a kardot, akik gyilkosságokkal nem óhajtották szolgálni a hazát, azok lefordították Jézus szavát görögre. S röpke ezeröttszáz esztendő múltán – és ötszáz évvel annak utána, hogy Géza és a fia keresztvíz alá hajtották, kényszerítette népünket – görögül értő, tudós magyar humanisták (a szinyérváraljai és a nagykarolyi, mind a kettő Partium-beli) végre lefordították magyarra is. És újabb ötszáz év múltán voltak, akik megértették, ami elhangzott zsidóul Júdeában, Galileában. S mert megértették, s elmentek értésük következtében a baracskai börtönbe is. S bizton remélem, hogy továbbadják az életet.

Az öreg pásztor bízik fiatalabb társaiban. Bízik, mert az öreg pásztor bízik a jézusi ige erejében. Az öreg pásztor nem tud nem hinni. És azt mondja, hogy: „Hiszek. És hogyha nem, hát akkor is! Ha mindhiába: Akkor is! Ha minden álom: Akkor is! Ha minden meghal: Akkor is! A szép akkor is szép marad, a tiszta tiszta, rút a rút. Az igazság – igazság akkor is, Ha meg nem látja senki szem, A szeretet mosolyog és szeret, És a kereszten is király. A tett különb a tunyaságnál, És hol a tépett lobogónál tiszteletesebb szemfedő? Mert akit egyszer meglehelt az Lélek, Annak mindegy lom élet vagy halál: Az él és áll és énekel és alkot”, Bokorban és Magyarországon, „Hét világrészen és másvilágon, Az Isten ötét úgy segítse. Amen.”

Az öreg pásztor énekel is: „Irul-pirul Mária, Boldogságos kismama, Hulló könnye fátyolán át alig látja Jézuskáját. Meg is kéne szoptatni már. Kedves három királyok, Jóéjszakát kívánok.” És a folytatást is éneкли: „Körözs vizi-nél Hét nyárfa, alattuk ül Bondár Márta. Nem kisasszony, nem menyasszony. Nem is lány mán, nem is asszony. Titokban volt szeretője, titokban lesz temetője. A halászok kihalásszák, Elfödik, hogy ne is lássák. Ahányat fordul az ásó, annyit sóhajt a sírásó.” Mert az öreg pásztor nemcsak elhisz valamit, hanem titokban bízik is ám. Mert hiába öreg, azért még nagyralátó. Azt hiszi, hogy csináltak valamit. Igenis azt hiszi, hogy történt valami Debrecenből elindulva és a Bokorban. Hisz a folytatásban. A napokban volt nála egy távoli anya, s elmondta, hogy 15 éves fia csoportba jár, s már össze is szedte a maga csoportját. Egy másik fiú pedig elhozta szélütött anyját hozzám beszélgetni, s elmondta, hogy ő bizony szintén csoportba jár. Volt, akit ismertem a csoportjából, de a többséget nem, és tanulják a KIO-t is.

Az öreg pásztor azt hiszi, hogy nem hiába élt. Nem, mert Jézus után kétezer évvel újrameztük a szent kísérletet, és nem lesz, aki azt meg nem hallaná. S ez a szent kísérlet most nem zsidóul, s nem *Francesco* toszkán, középkori olasz nyelvén szól, hanem magyarul. Az öreg pásztor bízik a kísérletben, mert „a húrokon egy hős ország támadt fel dalolva”, s mert megölhették a pásztor, s el is temethették, de mező nőtt rajta, s „ha tavasz jön, nagy nyáját a pásztor idehajtja. Bizony mondom: jövődre tej és méz lesz öbelőle. S így lett Virág András televény földje a fák-nak s ágya száz új ibolyának”.

Ahogy Aprószentek ünnepén a Szemere utcai iskolában mondtam, Tádé hatvanadik születésnapján: Tegyük szent elhatározást arra, hogy a Világosság lányai meg fiai akarunk lenni. Arra, hogy közösségünk lesz egymással. Hogy szent csók legyen csak közöttünk. Hogy meg is egyezzünk, ne csak a lelkiismeretünkre hivatkozzunk. Ha ilyen elhatározásokat teszünk, akkor én meg annak a sejtésemnek adok nagyon halkán hangot, de mégis adok, hogy lesz a Bokornak negyedik nemzedéke, meg ötödik nemze-

déke is, talán még hatodik is a 21. században, s hogy lassan-lassan csak a Bokor-„duma” lesz a „duma” a katolikus meg a nem katolikus keresztény egyházakban is, de még a nem keresztény vallásokban is, mert ez az a „duma” (*logosz*), amely Istennél volt, Isten volt, és testté lett. És nem hiába.

Amíg az ember él, mindig újat mesél. Új évhez nem is illik a régi. Mondom is az újat. El még egy nép. Nem sokáig. Elhal, ha nem teszünk érte valamit. Veszélyeztetett faj. Ha állat vagy növény volna, már szólna rádió, újság, tévé róla. De hát nem növény, nem állat, csak ember. Tőlünk ezer kilométerrel keletre. Egyetlen egy ilyen népről sem tudok a nagyvilágban. Iskolája is van. Temploma is. Római katolikus is. Szapora is, mégis meg vannak számlálva napjai. Mért? Mert hiába él falvaiban akár 99%-os többségben is, nem anyanyelvén tanítják, hanem a többségi nemzet nyelvén. S templomaikban az imádság, az ének, a szentmise nem szólhat anyanyelvükön. Miért? Mert gyermekeik hiába mennek el papnak, a szemináriumba kerülnek, s hat év alatt megtanulják ott, hogy nyelvük a Sátán nyelve, amelyen nem szabad beszélni, imádkozni. Ha megtanulja, pappá szentelik. Ha nem tanulja, nem szentelik pappá. Ha megtanulja, visszamehet falujába, s immár nem szól többé apja-anya s testvérei nyelvén, mert tudja, hogy az a Sátán nyelve. S mindezekről tud Ratzinger, Sodano és Wojtyła is. Tudja, és áldását adja erre a szemináriumra. Azért adja, mert az oltár szövetségben akar lenni a trónnal. Mindig és akármilyen áron. Egy nép halála árán is.

A tartományt a középkorban még a magyar királyt uralta. A 16. században még a magyar nép adta a tartomány lakosságának egy harmadát. Mára már csak tíz százalékát adja, s e tizből már nyolc-kilenc elfelejtette apja-anya nyelvét, csak egy-két százalék beszél még azt. Egy nemzedéken belül ez az egy-kettő is elfelejti – a Sátán nyelvét. S akkor kihal egy faj. S a szívem azt mondja, hogy nem szabad engedni a halálnak. Azt, hogy meg kell menteni. S van is, aki tudja, hogyan lehet. Kell egy értelmiséget nevelő anyanyelvi középiskola. Bőjte Csaba és Hegyeli Attila tudja is már, hol kell épülnie, s azt is tudja, hogy kell hozzá félmillió euró. A szívem azt mondja, hogy ennek öt százalékát magam is összekaparom. S a szívem azt is mondja, hogy meg kell kérdeznem testvéreimet, hogy a Bokor érdekelt akar-e lenni e megmentésben. Hogy a szűkös kenyérenél nem nagyobb ínség-e apám-anyám nyelvének elvesztése? Tizenöt éve nem tudunk létrehozni valami múltunkhoz méltó művet. Nem ez lehetne az a méltó? Hogy megmentünk a kipusztulástól egy magyarul beszélő fajt? A szívem azt súgja, hogy igen. S ha a Bokor is igent mondana rá, akkor összekoldulnánk hazai és külföldi barátainktól a többit, ami még hiányoznék a félmillióból. Tele vagyok jó reménységgel. Csire Ferink üzeni Déváról: A Szent Ferenc Alapítvány gondozásában lévő dévai, szalontai, szárhegyi, szovátai, torockói, zombolyai, szászvárosi, kolozsvári gyermekek igent mondtak az Erdély határain kívül, Moldvában élő csángó gyerekekre. Most csak az kell, hogy a Bokor szíve ebben ugyanazon útemre verjen, s ha ezt megérem, akkor térhetek őseim porához, s mondhatom Vörösmartyval: „Köszönöm, élet, áldomásodat. Ez jó mulatság, férfi munka volt.”

Új volt, amit mondtam. Szép volt-e? Tetszett-e nektek? Majd megtudom az elkövetkező hetekben. Adja az Isten, hogy azt tudjátok válaszolni, ami Jézus szíve felől érkező beszéd. Azt hiszem, az ő szíve is patrióta volt. Az enyém alighanem az. Ámen

Bulányi György

(Igehirdetesként hangzott el
a Bokor Közösség idei újévi rendezvényén.)